

Tværinstitutionelt samarbejde og didaktisk baserede samarbejdsformer med musik som eksempel

Finn Holst, Ph.D.

Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU),
Forskningsprogrammet Fagdidaktik
Aarhus Universitet

Tværgående samarbejde mellem musikskolelærere og folkeskolemusiklærere kan berige arbejdet, når fokus flyttes fra det institutionelle fokus til den fælles musikpædagogiske praksis rettet mod eleverne – med børnene i fokus.

Når samarbejdet foregår på et højt undervisningsfagligt niveau og udnytter den specialisering, der er mellem forskellige professioner, er der et meget stort potentiale, med betydning for elevernes læring, for inklusion og for muligheden for undervisningsdifferentiering.

Hvad og hvordan...

Udvidet musikundervisning i samarbejde
mellem folkeskole og musikskole
på socialt stærkt belastede skoler i Horsens

- skal styrke børnenes musikalske udvikling
og bidrage til udviklingen af deres
personlige, sociale og sproglige kompetencer.

Start 2001: Udvidet musikundervisning, Musik Til Alle.

- samarbejde mellem folkeskoler og musikskolen i Horsens
Kommune

2008 – 2011: Indskolingsprojekt Søndermarkskolen, Horsens

- ”Musik, Sprog og Integration”

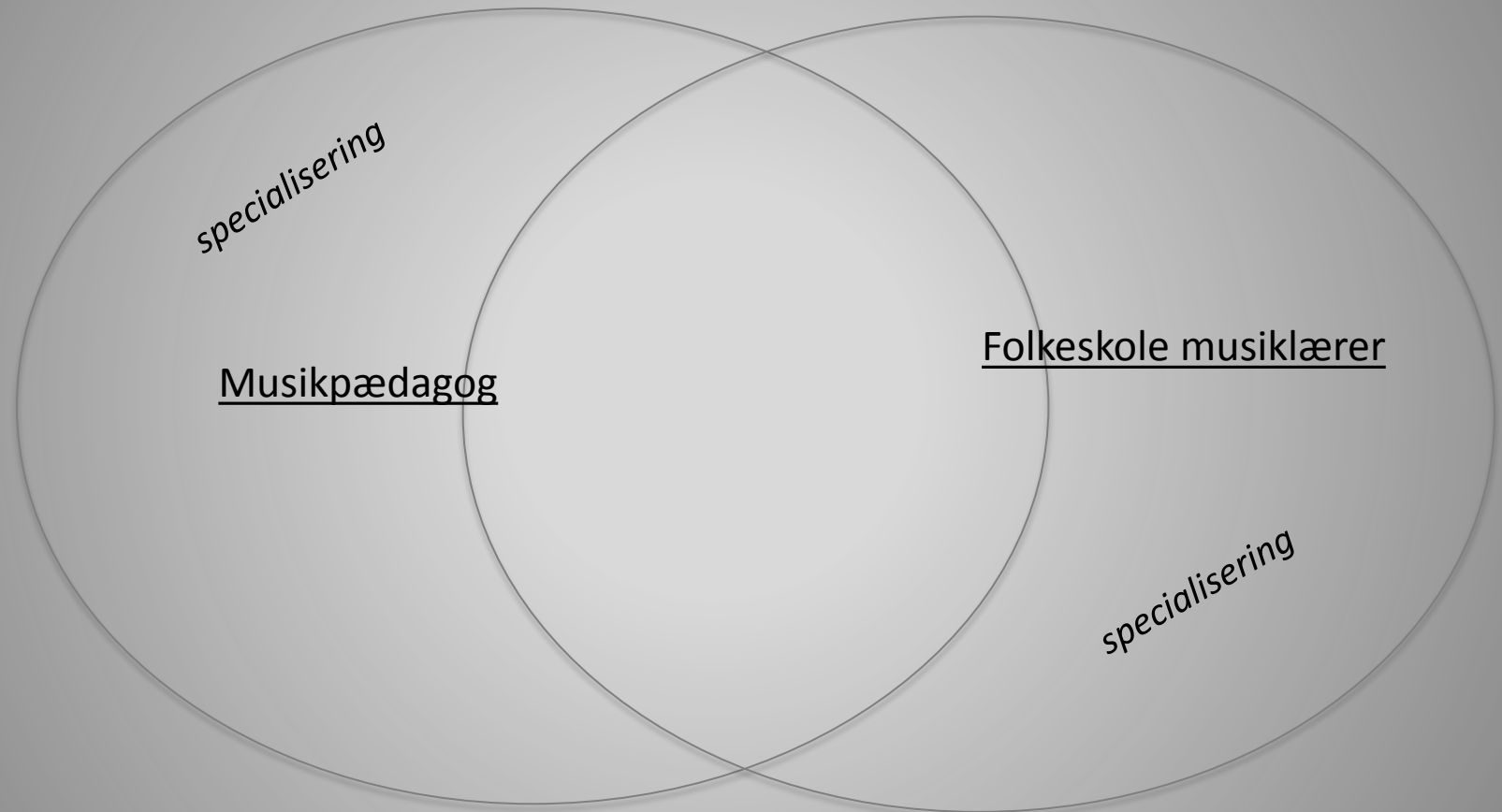
Evaluering 2008

- En styrkelse af elevernes selvværd
- Udvikling af sociale kompetencer og inklusion
- Skaber en musikkultur på skolen
- Ændring af skolens image i det omliggende samfund
- Potentiale: udvikling af samarbejde

Evaluering 2011 (tilføjelser til første forløb):

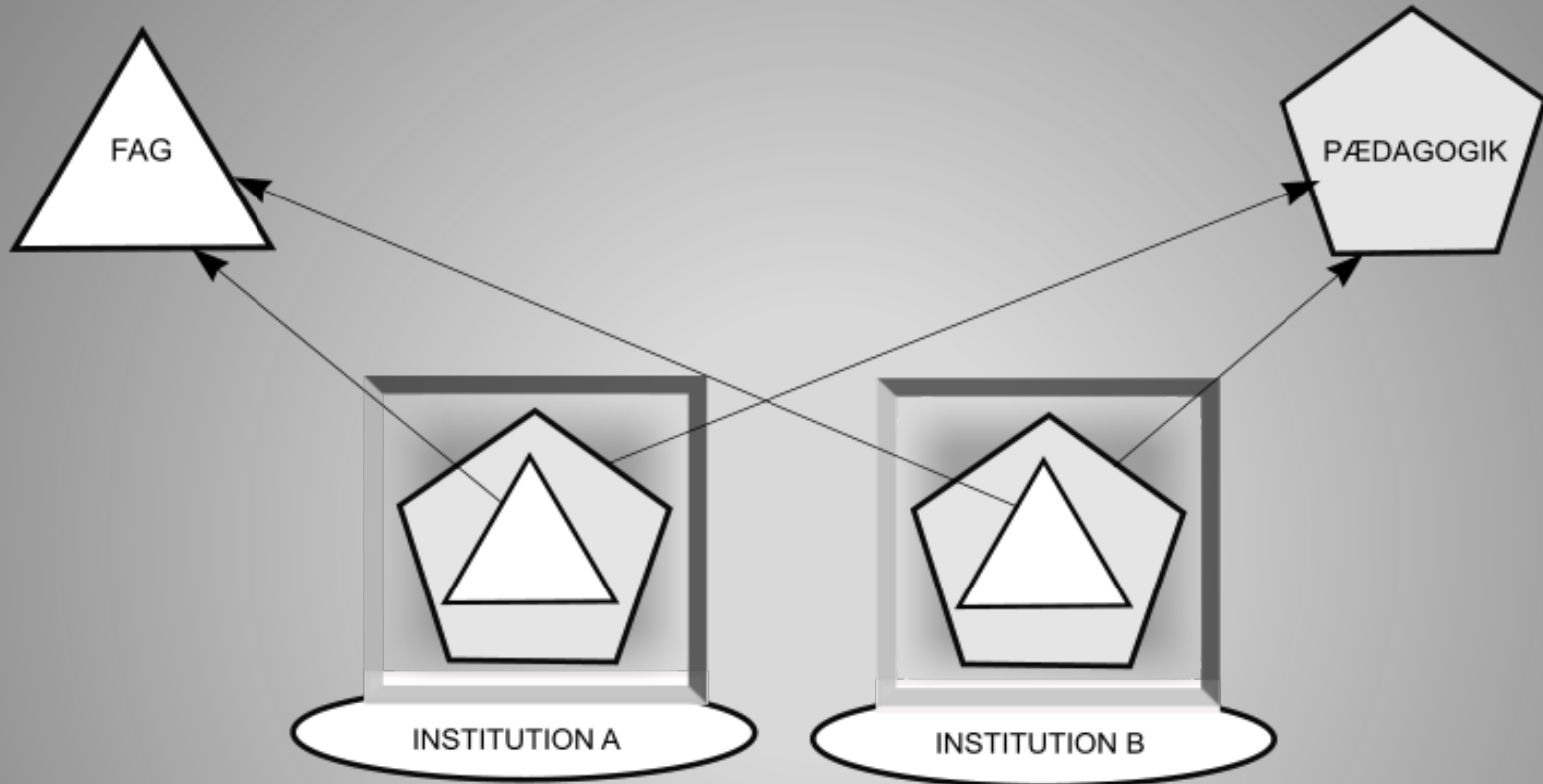
- Medvirker yderligere til elevernes sproglige udvikling
- Samarbejde og udvikling af samarbejdsformen har været afgørende

Samarbejde er afgørende...

Genstandsfag : "fag-fag"

Funktionsfag: "pæd.-fag"

Institutionel differentiering

Forskellige institutionelle positioner medfører forskellige perspektiver på referencefagene, og trækker på forskellige aspekter af referencefagene (genstandsfag og funktionsfag). (-> Ph.D.-afhandling 2013)

Folkeskolemusiklærer kompetenceprofil	Nr.	Musikskolelærer kompetenceprofil
4. vurdering af elevernes forudsætninger - socialt	I	8. undervisningens musikfaglige gennemførelse
3. vurdering af elevernes forudsætninger - fagligt	II	5. undervisningens musikfaglige indholdsmæssige planlægning
13. vurdering af elevernes udbytte på det pæd-faglige område	III	6. undervisningens metodiske planlægning
16. refleksion over den pæd-faglige proces	IV	10. vurdering af den musikfaglige gennemførelse
9. undervisningens pæd-faglige gennemførelse	V	2. begrundelse og udvælgelse af undervisningens metode
11. vurdering af den pæd-faglige gennemførelse	VI	14. refleksion over den musikfaglige indholdsmæssige proces
12. vurdering af elevernes udbytte på det musikfaglige område	VII	1. begrundelse og udvælgelse af undervisningens indhold
7. undervisningens pæd-faglige planlægning	VIII	15. refleksion over den metodiske proces
15. refleksion over den metodiske proces	IX	12. vurdering af elevernes udbytte på det musikfaglige område
8. undervisningens musikfaglige gennemførelse	X	9. undervisningens pæd-faglige gennemførelse
14. refleksion over den musikfaglige indholdsmæssige proces	XI	16. refleksion over den pæd-faglige proces
1. begrundelse og udvælgelse af undervisningens indhold	XII	7. undervisningens pæd-faglige planlægning
2. begrundelse og udvælgelse af undervisningens metode	XIII	11. vurdering af den pæd-faglige gennemførelse
6. undervisningens metodiske planlægning	XIV	13. vurdering af elevernes udbytte på det pæd-faglige område
10. vurdering af den musikfaglige gennemførelse	XV	3. vurdering af elevernes forudsætninger - fagligt
5. undervisningens musikfaglige indholdsmæssige planlægning	XVI	4. vurdering af elevernes forudsætninger - socialt

Kilde: Evalueringsrapport
Musik Til Alle (2008)

Måder at samarbejde på...

Indhold (musik)				Analyse	///
	Metode		Vurdering		//
		Undervisning &Læring			/

proces model

Niveauer

Dale (1989) opstiller en systematik af professionskompetencer:

Det første kompetenceniveau (K1) drejer sig om at gennemføre (i lærernes tilfælde) undervisning.

Det andet kompetenceniveau (K2) handler om at overveje, planlægge og evaluere undervisning.

Det tredje kompetenceniveau (K3) vedrører begrundelse, legitimering og udvikling af indhold for undervisning.

A: Konstruktion af muligt undervisnings- indhold / repertoire				E: Analyse og udvikling - inddrager muligt, aktualiseret og realiseret indhold	- K3
	B: Aktualisering Planlægning og organisering		D: Vurdering af og refleksion over realiseret indhold i relation til aktualiseret indhold.		- K2
		C: Realisering Undervisnings / lærings proces.			- K1
<i>Didaktisk Design</i>		<i>Didaktisk Analyse</i>			

Didaktisk Proces-model

Dale (1989) opstiller en systematik af professionskompetencer:

Det første kompetenceniveau (K1) drejer sig om at gennemføre (i lærernes tilfælde) undervisning.

Det andet kompetenceniveau (K2) handler om at overveje, planlægge og evaluere undervisning.

Det tredje kompetenceniveau (K3) vedrører begrundelse, legitimering og udvikling af indhold for undervisning.

A: Konstruktion af muligt undervisnings- indhold / repertoire				E: Analyse og udvikling - inddrager muligt, aktualiseret og realiseret indhold	- K3
	B: Aktualisering Planlægning og organisering		D: Vurdering af og refleksion over realiseret indhold i relation til aktualiseret indhold.		- K2
		C: Realisering Undervisnings / lærings proces.			- K1
<i>Didaktisk Design</i>		<i>Didaktisk Analyse</i>			

Didaktisk Proces-model

Dale (1989) opstiller en systematik af professionskompetencer:

Det første kompetenceniveau (K1) drejer sig om at gennemføre (i lærernes tilfælde) undervisning.

Det andet kompetenceniveau (K2) handler om at overveje, planlægge og evaluere undervisning.

Det tredje kompetenceniveau (K3) vedrører begrundelse, legitimering og udvikling af indhold for undervisning.

A: Konstruktion af muligt undervisnings- indhold / repertoire				E: Analyse og udvikling - inddrager muligt, aktualiseret og realiseret indhold	- K3
	B: Aktualisering Planlægning og organisering		D: Vurdering af og refleksion over realiseret indhold i relation til aktualiseret indhold.		- K2
		C: Realisering Undervisnings / lærings proces.			- K1
<i>Didaktisk Design</i>		<i>Didaktisk Analyse</i>			

Didaktisk Proces-model

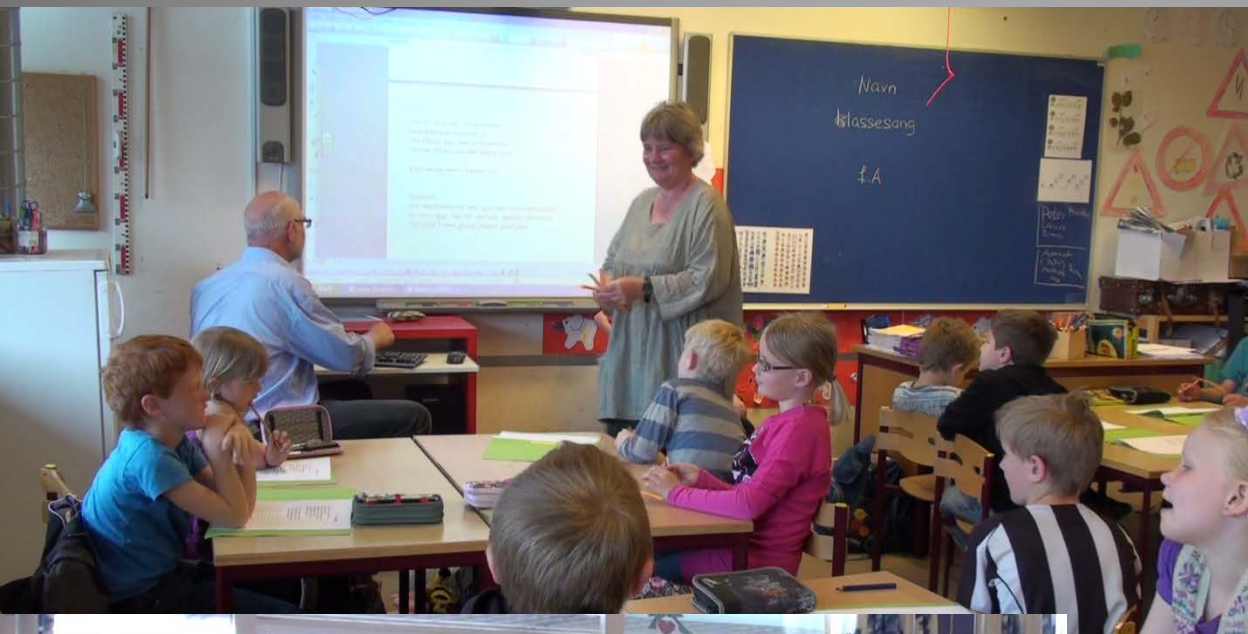
Samarbejdsformer:

Modus 0 kan karakteriseres som en arbejdsdeling med en asymmetrisk relation mellem de to lærere, hvor den ene lærer planlægger og leder undervisningen og den anden assisterer. Formen er periodisk asymmetrisk (overlærer/underlærer) – evt. på skift.

Modus 1 opretholder den asymmetriske rollefordeling fra arbejdsdelingen i Modus 0, men inddrager de forskellige kompetencer. Asymmetrisk rollefordeling baseret på den ene lærers forberedelse og instruktion af undervisningen.

Modus 2 adskiller sig fra modus 2 ved, at de to læreres forskellige kompetencer bringes i spil i forhold til de didaktiske valg. Den relative faste ledelsesrolle i undervisningen opretholdes, men gennem *en fælles planlægning (K2)*, som inddrager didaktiske valg udfordres den enkelte lærers erfaring og viden og der er mulighed for at udvikle nye forståelser.

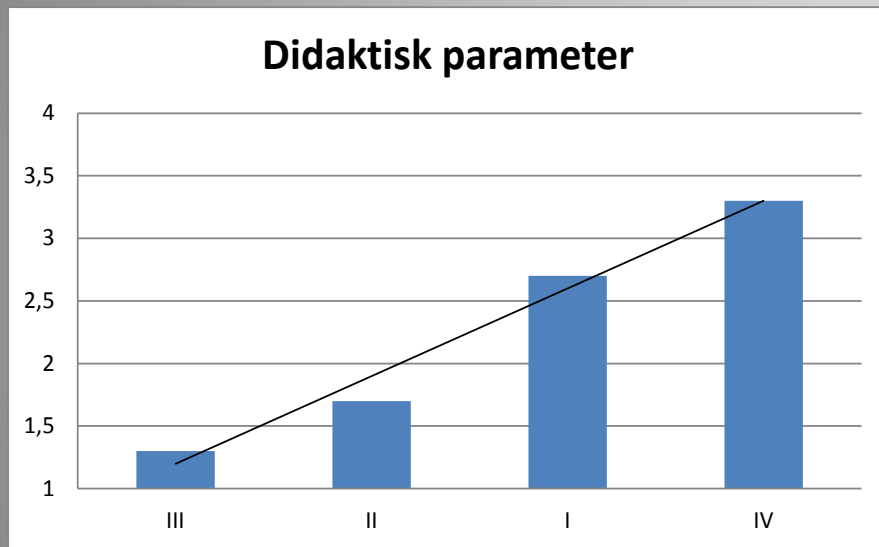
Modus 3 bygger på en eksplicit og tydelig rollefordeling, baseret på de to læreres særlige kompetencer. Det betyder, at ledelsesrollen kan ændres på en for eleverne synlig måde, og rollefordelingen forbliver symmetrisk - dvs. skiftende og ikke statisk. Det fælles kompetenceområde og den *fælles indholdsforståelse (K3)*, hvor man kan agere symmetrisk, bliver ikke presset af en stivnet rollefordeling, hvilket bidrager til større fleksibilitet.

Dan-Mus
Dansk og Musik
i indskolingen,
Ballerup

Relation mellem samarbejdsmodus og læring

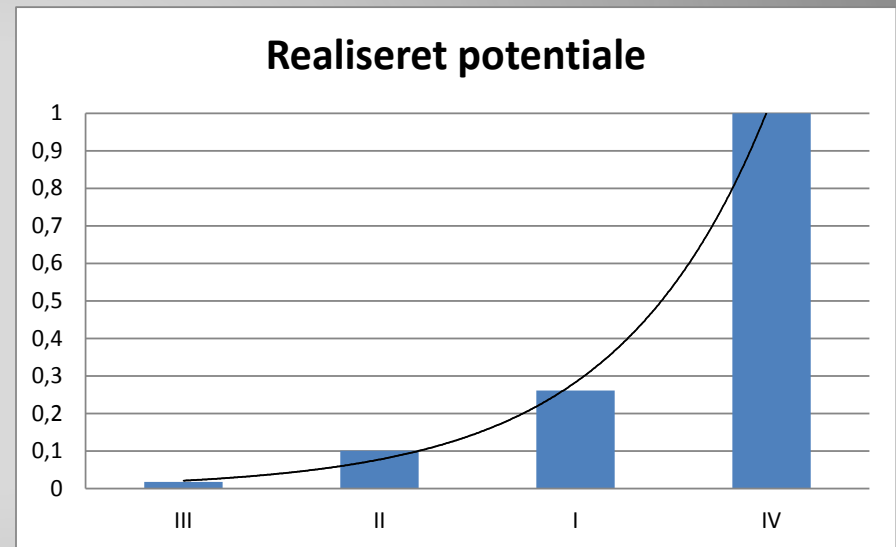

Modus 0

1

2

3

Læringsresultater i forhold til fælles mål

Musikbørnehave
Børnehuset
Blæksprutten,
Silkeborg

Det musikalske rum i daginstitutionen

Samarbejde musikpædagog – pædagog
Musikpædagogisk indsats i Børnehuset Blæksprutten, Silkeborg.

Det Musikalske Rum
- musikpædagog
samarbejder med
pædagoger

Det
Hverdagspædagogiske
Rum

- Rollefordeling
- Samarbejde omkring musik og deltagelse.
- To børnegrupper og pædagogteam
- Forskellige handlemønstre i situationer med forskellig "logik"
- Forståelse af forskellen mellem de to rum
- "affordance"

Musik Unik, Århus
El Sistema projekt.
Tovshøjskolen, Gellerup

Samarbejde

Det Musikalske Rum

Det
Hverdagspædagogiske
Rum

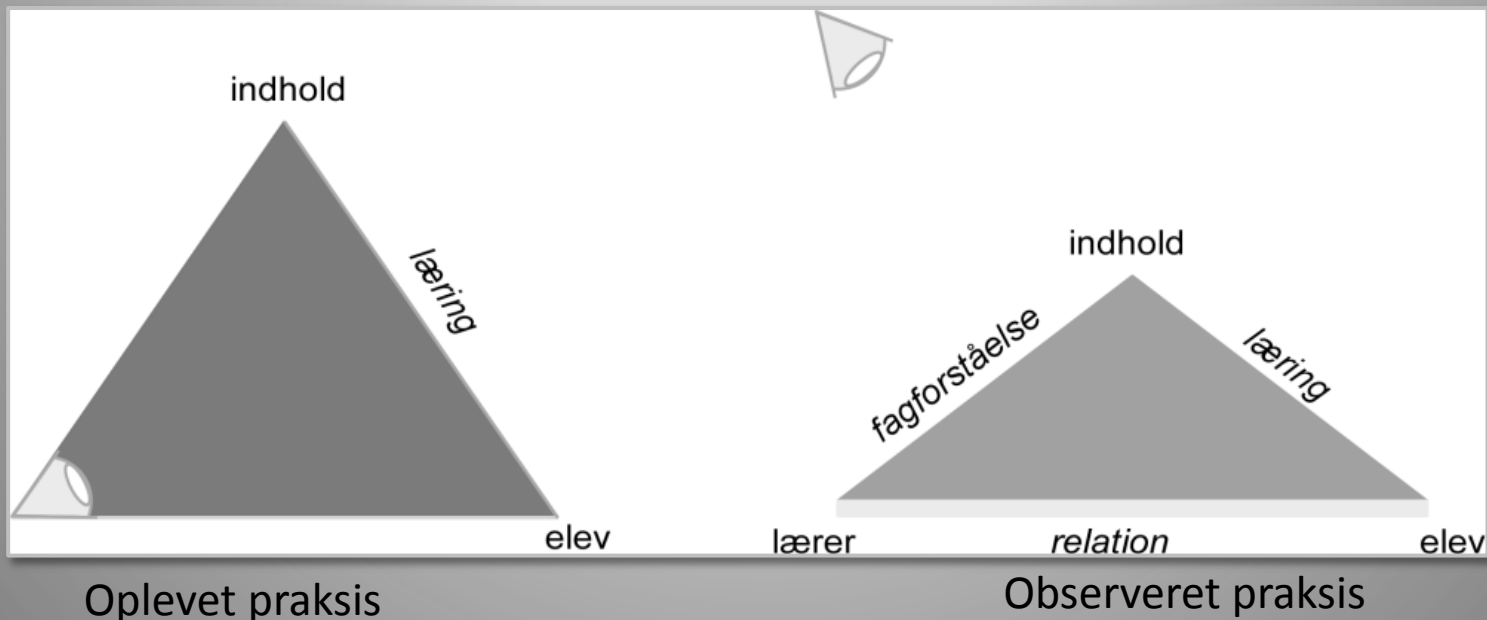
Overførsel
Rekontekstualisering

Udvikling af professionelle samarbejdsrelationer

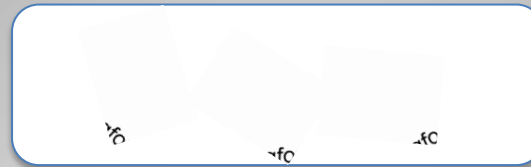
Faglig udvikling i musik og billedkunst med video som refleksionsværktøj
(Rudersdal 2011)

Brugen af video bidrager til at man ser *noget andet*.

Der er en afgørende forskel mellem det læreren ser som deltager i interaktionen undervisning/læring, og det man ser fra en observerende position. Den deltagende position understøtter refleksion, som vedrører kompetence-niveauerne K1 og K2, og at den observerende position understøtter den type refleksion, som inddrager kompetenceniveauet K3.

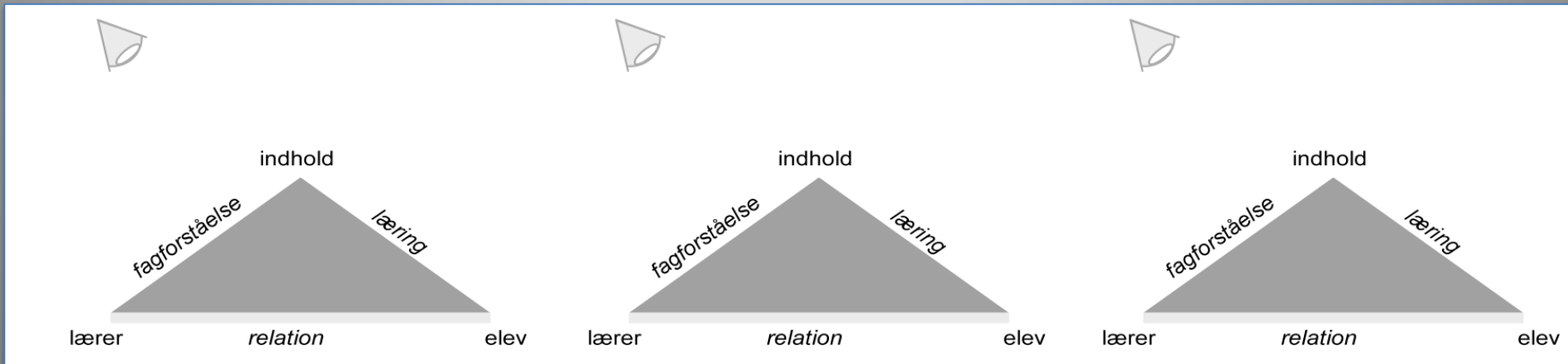

Refleksivt læringsfællesskab med video som refleksionsværktøj

1. det interne blik - (oplevet)
- plus:
2. det eksterne blik – (observeret) – plus:
3. det delte eksterne blik - video som refleksivt udviklingsværktøj

Oplevet, observeret
- og delt.

Delt observeret, oplevet praksis

Refleksive læringsfællesskaber med video som refleksionsværktøj

Udviklingsforløb med vejledere forår 2014, Rudersdal Kommune

Alle i en sparringgruppe leverer selv en case (som *lærer*) og optræder overfor en andens case som sparringsperson (som *vejleder*) i processen med de syv trin.

1. Case-valg
2. Case-beskrivelse
3. Video-Observation
4. Episode-valg
5. Episode-beskrivelse
6. Didaktisering
7. Praxis- og vidensdeling

Samarbejdet foregår som et professionelt læringsfællesskab, hvor læreren gennemfører undervisning med elever og vejleder er observatør. Video spiller en central rolle som fælles refleksionsværktøj – som fælles tredje.

Refleksive læringsfællesskaber med video som reflektionsværktøj Professionalisering og professionelt samarbejde

Udvikling af undervisning og samarbejdsformer i MusikUnik (2014)

1. Læringsfællesskab mellem musikpædagoger
2. Læringsfællesskaber mellem musikpædagoger og skolens lærere/pædagoger

Det Musikalske Rum

Det
Hverdagspædagogiske
Rum

Et samarbejde af professionel karakter, der udnytter specialiseringen mellem forskellige professioner udgør et stort pædagogisk potentiale med afgørende betydning for elevernes læring.

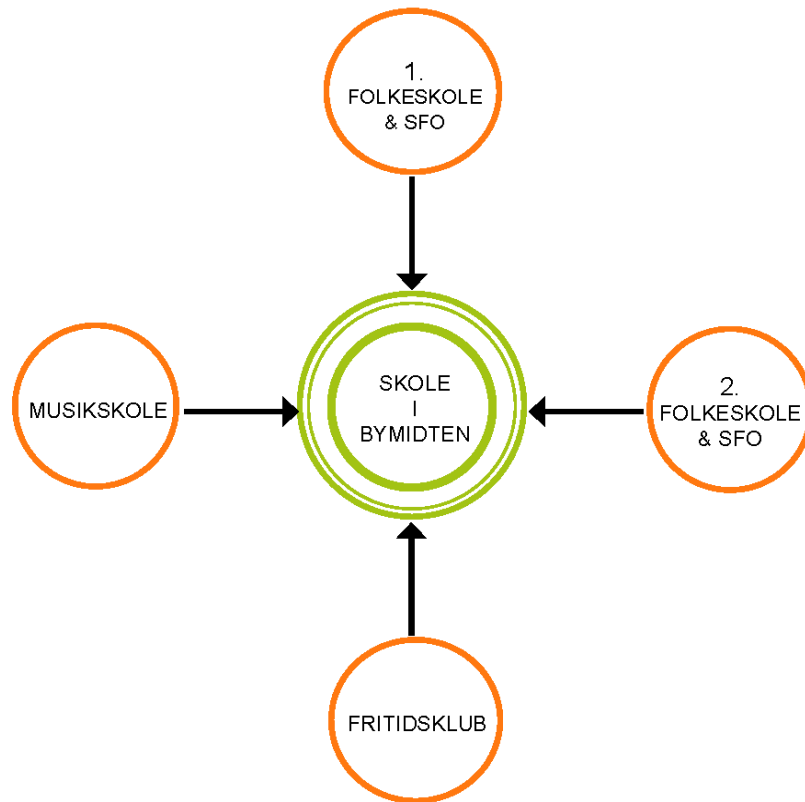
Udvikling heraf er et spørgsmål om

- 1) etablering og opretholdelse af et specifikt rum for undervisning og læring
- 2) professionalisering af undervisningen og
- 3) professionalisering af samarbejdet.

Et fremtids-eksempel på institutionalisering af det flerprofessionelle samarbejde....

Ny Skole i Helsingør Bymidte Integreret Folkeskole-Musikskole

Reference til omtalte rapporter og publikationer:

- Holst, F. (2008): Ekstern evaluering af projektet: Musik til Alle – et samarbejdsprojekt mellem folkeskole og musikskole i Horsens Kommune. *Musikpædagogiske Studier - DPU. Bind 1*. Institut for Didaktik, DPU
- Holst, Finn (2010) *Faglighed, interaktion og samarbejde: Evaluerings- og udviklingsrapport Dan-Mus projektet 2009-2010 Rosenlundsskolen, Ballerup*. København: Pædagogisk Central, Ballerup Kommune
- Holst, F. (2011) *Klasserumsstudier, Udvikling af professionskundskab i musik og billedkunst i folkeskole. Et professionsudviklingsprojekt i Rudersdal kommune*. Faglig Enhed Musikpædagogik, Forskningsprogrammet i Fagdidaktik, Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU), Aarhus Universitet
- Holst, F. (2011) *Evalueringsrapport af projektet Musik, Sprog og Integration Søndermarksskolen, Sønderbro, Horsens 2008 til 2011*. Kulturhus Sønderbro, Horsens
- Holst, F. (2012) *Musikpædagogisk indsats, Blæksprutten-Det Kulturelle Børnehus i samarbejde med Den Kreative Skole Silkeborg*. Evaluerings- og udviklingsrapport. Silkeborg: Blæksprutten.
- Holst, F. (2013). *Kortlægning af samarbejde musikskole - grundskole*. Faglig Enhed Musikpædagogik. Institut for Uddannelse og Pædagogik (DPU). Aarhus Universitet
- Holst, F. (2013). *Phd-Afhandling. Professionel Musiklærerpraksis. Professionsviden og lærerkompetence med særligt henblik på musikundervisning i grundskole og musikskole samt læreruddannelse hertil*. IUP (DPU), Aarhus

Alle er tilgængelige på www.finnholst.dk